

การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดสระแก้ว
The Model Development of Academic Administration
of small school Sakaeo province

กมลรัตน์ ทิสมบุญ¹ ทองหล่อ วงษ์อินทร์²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว และ 3) เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารครูวิชาการและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว จำนวน 125 โรงเรียน จำนวน 262 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการของทาโร ยามาเน่ เพื่อกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดสระแก้ว แบ่งออกเป็น 2 เขต ใช้วิธีการจับสลาก โดยเขียนชื่อโรงเรียนแต่ละเขต จับสลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเทียบตามอัตราส่วน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 262 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก, แบบสรุปการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว มี 7 องค์ประกอบ 38 ตัวบ่งชี้
2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ 54 ตัวบ่งชี้
3. ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้วโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 95.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95.26 ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95.40 และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95.15

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก

¹ มหาวิทยาลัยปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

² (รองศาสตราจารย์ ดร.) หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

Abstract

The objectives of this research were to 1) analyze the compositions of the academic administration of the small schools in Sakaew province, 2) to develop the model of the academic administration of the small schools in Sakaew province and 3) the quality evaluation of the model of the academic administration of the small schools in Sakaew province. The sample were the administrators, academic teachers and teachers in the small schools in Sa Kaeo province, consisted of 125 schools with 262 people. Defining the sample groups using the method of the Taro Yamane, stratified random sampling to define the study area in Sakaew province by dividing into 2 areas by drawing the samples from writing the school names in each area and drawing the samples as the samples number that obtained from the comparison by ratio, The instruments used in this research were the questionnaires about the opinions of the significance level of the academic administration of the small schools with the discuss group summary (Focus group) of the compositions of the academic administration of the small schools in Sakaew province and the quality evaluation of the academic administration of the small schools in Sakaew province. The statistical data used for the analysis were the frequency, mean, standard deviation compositions analysis were the survey analysis and Exploratory Factor Analysis. The results had found that:

1. The compositions of the model of the academic administration of the small schools in Sakaew province consisted of 7 compositions 38 indicators.

2. The model of the academic administration of the small schools in Sakaew province consisted of 7 compositions 54 indicators.

3. Results of the quality evaluation of the development model of the academic administration of the small schools in Sakaew province, overall were 95.27 percent, considering individual aspect had found that the appropriate aspect were at the high level of 95.26 percent, the possibilities were at the high level of 95.40 percent, and the advantages were at the high level of 95.15 percent.

Keywords : The Model Development, Academic Administration, Small school

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาคน เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาเป็นกระบวนการให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การอบรมปลูกฝังค่านิยมการสืบทอดศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของสังคม รวมทั้งการพัฒนาความคิด เพื่อให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 1)

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก: 32) แบ่งส่วนราชการในสถานศึกษาเป็น 4 งาน คือ งานการบริหาร วิชาการ งานการบริหารงบประมาณ งานการบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (จිරวิทย์ มั่งคงวัฒนะ (2558) การบริหารงานวิชาการนับว่า มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานโรงเรียน งานวิชาการยังเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้นๆ การบริหารงานด้านวิชาการเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นหัวใจสำคัญ ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ตามเป้าหมาย และความคาดหวังของหลักสูตร (ชัยญา พงษ์ชัย และคณะ, 2554 : 33)

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานศึกษาในความรับผิดชอบจำนวน 31,821 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 13,915 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 43.73 ของโรงเรียนทั้งหมด และในจำนวนนี้เป็นสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมาก มีนักเรียนต่ำกว่า 60 คนลงมา ถึง 1,766 แห่ง (นิภา แยมวจี, 2558) และจากสภาพการจัดการศึกษาประจำปี 2557 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ทั้งสองเขตพื้นที่มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 269 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน 1- 120 คน จำนวน 123 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.72 ของโรงเรียนทั้งหมด จากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว พบว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่ำกว่าเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว อยู่มาก และมีแนวโน้มลดลงเมื่อตรวจสอบ พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กมีหลายองค์ประกอบยากที่โรงเรียนขนาดเล็กจะทำได้ครบตามที่กระทรวงกำหนดไว้ 17 องค์ประกอบ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 7) และมีบางองค์ประกอบที่โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถทำได้หรือทำได้ยาก ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของผู้เรียนที่มีหลายปัจจัย ได้แก่ ด้านหลักสูตร ครูไม่วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง ไม่มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูไม่มีเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสนใจ ครูใช้วิธีการสอนแบบเดิม ครูไม่สอนตามแผนการเรียนรู้ ครูไม่ครบชั้น ครูสอนควบ 2 ชั้น ภาระงานอื่นของครูมากกว่างานสอน ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ไม่ใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน สื่อไม่หลากหลาย ไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับความต้องการและเนื้อหา ไม่มีการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม ไม่มีงบประมาณในการซ่อมบำรุงสื่อที่เป็นเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล ครูไม่เข้าใจวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับนักเรียน เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลไม่หลากหลาย ไม่สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชา ไม่มีการวิเคราะห์ผลหลังจากการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักเรียน ด้านการนิเทศ ผู้บริหารไม่มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครู หรือมีการนิเทศแต่ไม่ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ครูไม่มีการนิเทศติดตามงานที่มอบหมายให้กับนักเรียน ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน หนังสือ หรือแบบเรียนที่ใช้ที่สอดคล้องกับความต้องการและเนื้อหาวิชา หนังสือบางเล่มเนื้อหามากเกินไป หรือน้อยเกินไป บางเล่มยากที่จะทำความเข้าใจ เป็นต้น

ดังนั้น ปัญหาของการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว ได้พยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ แต่ผลการดำเนินการก็เป็นเพียงการแก้ปัญหาได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของผู้เรียนก็ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นในการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพนั้นจะต้องมีกระบวนการที่ต้องใช้การประสานความร่วมมือด้วยกันหลายฝ่าย หน่วยปฏิบัติการที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพจะต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการที่ดี กระบวนการสำคัญที่จะส่งผลให้ระบบบริหารจัดการได้ดั่งนั้นคือการบริหารวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก (คัมภีร์ สุดแท้, 2553 : 1) จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กไปใช้บริหารงานวิชาการ ในด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า และเพื่อแก้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพและบรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว

3. เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว

1. ศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาคุณงานโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นแบบอย่างได้และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ ได้กรอบแนวคิดในการสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น

2. สร้างแบบสอบถาม เกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดสระแก้ว และนำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ (IOC: Index of item objective congruence)

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง

4. นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมฤทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient method)

5. แจกแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดสระแก้วให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 262 คน

6. เก็บข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าองค์ประกอบ (Factor analysis) ในการหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว

1. จัดทำฉบับร่างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้วโดยสร้างจากกรอบแนวคิด ที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กจากระยะที่ 1 และจากวิเคราะห์หาค่าองค์ประกอบ (Factor analysis) มาสร้างเป็นฉบับร่างของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว

2. ผู้วิจัยได้จัดส่งฉบับร่างของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดสระแก้วให้ผู้เชี่ยวชาญก่อนล่วงหน้า 2 อาทิตย์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ศึกษาข้อมูลล่วงหน้า

3. ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตรวจสอบฉบับร่างของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้วโดยวิเคราะห์เนื้อหา มาสรุปจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 องค์ประกอบ 38 ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 15 ท่าน และสรุปผลจากการวิเคราะห์จากการสนทนากลุ่ม

4. นำผลสรุปของการสนทนากลุ่ม ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 15 ท่าน มาปรับปรุง ฉบับร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจัดทำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพในระยะต่อไป

ระยะที่ 3 ประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว

1. นำแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ผ่านกระบวนการประเมินคุณภาพ ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ มาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ประเมิน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 100 คน

2. ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณภาพ มาหาค่าร้อยละการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่า IOC แล้วพิจารณาข้อคำถามมาคำนวณหาค่าร้อยละแล้วนำมาปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำมาปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.6 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.8 อยู่ในตำแหน่งครูวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 48.1 และมีอายุระหว่าง 41ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 85.5

1.2 ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว มี 7 องค์ประกอบ 38 ตัวบ่งชี้

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว

จากการสัมมนากลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้วได้ 7 องค์ประกอบ 54 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่

1 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา มี 13 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินงานตามกลยุทธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการ มี 16 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ มี 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษามี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 6 การตรวจสอบและประเมินผลการศึกษา มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 7 การส่งเสริมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 5 ตัวบ่งชี้

3. ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว

ครูและผู้บริหารประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับ ดีมาก โดยภาพรวมทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 95.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95.26 ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95.40 ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95.15

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัย เรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

1. จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว มี 7 องค์ประกอบ 38 ตัวบ่งชี้ ซึ่งจากการหาองค์ประกอบดังกล่าวมีองค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบที่ 4 และองค์ประกอบที่ 5 สอดคล้องกับงานวิจัยของ คัมภีร์ สุดแท้ (2553 : 181) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 2 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย ซึ่งองค์ประกอบที่ สอดคล้องกันได้แก่ องค์ประกอบที่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4) การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 6) การพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ องค์ประกอบที่ 15) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน สถาบันประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ ไป สอดคล้องกันในองค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ ส่วนองค์ประกอบที่ไม่สอดคล้องกันทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยของคัมภีร์ สุดแท้ได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เพียง 1 โรงเรียน และใช้ผู้ประเมินรูปแบบเพียง 15 คนเท่านั้น ซึ่งอาจจะทำให้ผลการประเมินคาดเคลื่อนได้ นอกจากนี้องค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบและ 38 ตัวบ่งชี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยูร เจริญสุข (2552 : 210-211)

ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้งานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์กรประกอบงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 องค์กรประกอบหลักและ 15 องค์กรประกอบย่อย 88 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การนิเทศการศึกษา 4) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตัวบ่งชี้งานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับ มากทุกตัวบ่งชี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนสูงสุด คือ การจัดการให้ครูใช้วิธีการสอนหลากหลายให้ครูพัฒนาตนเอง และ การนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้งานวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนสูงสุด คือ การกำหนดนโยบายการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้งานวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนสูงสุด คือ การทบทวนวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นอกจากนี้มีผลการทดสอบของโมเดลพบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนองค์กรประกอบอื่นๆ ที่ไม่สอดคล้องกันทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยของประยูร เจริญสุข ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก งานวิจัยของประยูรได้ดำเนินการเพียง 2 ระยะเท่านั้น คือ การพัฒนาตัวบ่งชี้งานวิชาการ และระยะที่สอง คือ การทดสอบเพื่อยืนยันตัวบ่งชี้งานวิชาการซึ่งกระบวนการวิจัยอาจจะเกิดความคลาดเคลื่อนได้ อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างใช้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งอาจจะมีความคิดเห็นไม่หลากหลายในมุมมองของผู้บริหารที่ไม่ใช้ปฏิบัติอย่างแท้จริงซึ่งอาจจะไม่ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2. จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว ที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มได้ 7 องค์กรประกอบ 54 ตัวบ่งชี้ สอดคล้องกับ เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550 : 45) ได้สรุปขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมด้านความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน นอกจากนี้ 7 องค์กรประกอบและ 54 ตัวบ่งชี้ยังสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 7) ที่ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 17 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สจิวรรณ ทรรพสุ และไสว ศิริทองถาวร (2555 :81) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการจัดการคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการออกแบบกระบวนการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีกระบวนการดำเนินงานบริหารงาน

วิชาการ (กระบวนการสร้างคุณค่า) ประกอบด้วย กระบวนการย่อย ได้แก่ กระบวนการวางแผนงาน วิชาการ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการส่งเสริมและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และ แหล่งการเรียนรู้ กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดประเมินผล และการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ และกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกระบวนการพัฒนาคุณภาพงาน บริหารงานวิชาการ (กระบวนการสนับสนุน) 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการนิเทศการศึกษา กระบวนการแนะแนวนักเรียน กระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการกับชุมชนและองค์กรภายนอก ซึ่งในแต่ละกระบวนการ คุณภาพมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ครอบคลุม PDCA มีดัชนีคุณภาพ และกิจกรรมการปฏิบัติงานที่ ควบคุม เพื่อการบรรลุผลตามดัชนีวัดคุณภาพทุกขั้นตอน

3. จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดสระแก้ว ครูและผู้บริหารประเมินคุณภาพของมีรูปแบบการบริหารงาน วิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมทั้งหมด อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95.26 ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95.40 ด้าน ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95.15 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนาง ลักษณ์ เรือนทอง (2550 : 164-165) ได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 8 มี ความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและ งานวิจัยของเพชริน สงค์ประเสริฐ (2550 : 191-199) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการ บริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักการบริหารเป็นทีม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักการบริหารเป็นทีม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และรูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักการบริหารเป็นทีม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ผลการประเมินพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก หลังจากการทดลอง ยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม 4 องค์ประกอบ ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ คัมภีร์ สุดแท้ (2553 : 181) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 2 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก และผลการ ประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความมีประโยชน์ของรูปแบบโดยรวมและรายด้านทุก ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้ว ผ่านกระบวนการต่างๆ อย่างเหมาะสมโดยเฉพาะการสัมมนาอภิปรายกลุ่มย่อยโดย ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการ

การบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสามารถให้ข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริงทุกขั้นตอนอย่างดี เมื่อนำมาประเมินคุณภาพด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสระแก้วจึงปรากฏเช่นนี้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ก). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2552). **คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2551). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- คัมภีร์ สุดแท้. (2553). **การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก**. ปรินญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาลัษราชภัฏมหาสารคาม.
- จิรวิทย์ มั่นคงวัฒน์. (2558). **การบริหารงานวิชาการ**. [ออนไลน์]. ค้นจาก: <https://www.gotoknow.org/posts/344746>.
- ชญญา พงษ์ชัย และคณะ. (2554, กันยายน – ธันวาคม). **การบริหารงานวิชาการ**. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์**, ปีที่ 5 (ฉบับที่ 3) : หน้า 33.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). **รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล**. ปรินญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิภา แยมวจิ. (2558). **โรงเรียนขนาดเล็ก**. [ออนไลน์]. ค้นจาก : http://www.moe.go.th/small_sch/.
- ประยูร เจริญสุข. (2552). **การพัฒนาตัวบ่งชี้งานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ปรินญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). **การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สจิวรรณ ทรรพสุ และไสว ศิริทองถาวร. (2555). **พัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการจัดการคุณภาพ**. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.